

D ů v o d y:

Pokud jde o řízení rozhodčí (část šestá, oddíl třetí c. ř. s.), lze žalovati jen na zrušení rozhodčího výroku podle §§ 596, 597 a 595 c. ř. s. Co jest rozuměti rozhodčím výrokem, plyne z §§ 577 (arg. slova »rozhodnutí právní rozepře«), 587 (»rozhodcové mají, dříve než vydají rozhodčí výrok, strany slyšeti a příběh, o nějž spor se opírá zjistiti«), 594 (»rozhodčí výrok má mezi stranami účinek právoplatného soudního rozsudku«), hlavně pak § 595 čís. 5, 6, 7 c. ř. s. Rozhodčím výrokem, na jehož neúčinnost lze zažalovati podle § 596, může býti jen rozhodnutí sporné věci, nelze tedy žalovati na neúčinnost jiného rozhodnutí rozhodčího soudu. V tomto sporu je žalováno na neúčinnost usnesení ze dne 17. září 1929, kterým zamítnuta byla rozhodčím soudem námitka nepřislušnosti tohoto soudu. Žalobkyně předložila jako přílohu opis rozhodnutí toho nadepsaného »usnesení« a znějícího, že rozhodčí soud uznal o námitce nepřislušnosti přednesené zástupcem žalované strany takto právem: »Námitka nepřislušnosti rozhodčího soudu se zamítá«. Také ve skutkové povaze a v důvodech usnesení zabýval se rozhodčí soud jen svou příslušností. Toto rozhodnutí nelze podřaditi pod pojem rozhodčího výroku ve smyslu § 595 a násl. c. ř. s., a není žalobkyně oprávněna žalovati na jeho neúčinnost. Tomu nevádí další výrok rozhodčího soudu, že proti uvedenému jeho výroku lze použiti opravných prostředků podle §§ 595 a 596 c. ř. s., neboť řádné soudy nejsou vázány tímto právním názorem. Rozhodčí soud nebyl by vázán rozhodnutím řádného soudu o jeho příslušnosti a nemohlo by mu býti bráněno ani rozsudkem prohlašujícím sporné usnesení za neúčinné, by nerozhodl věcně spor naň vznesený. Teprve po rozhodnutí sporu samého bude moci strana, pokládající za splnění některou z podmínek neúčinnosti podle § 595 c. ř. s., žalovati podle § 595. Naproti tomu nelze ani po zamítnutí této žaloby mluvit o pravomoci uvedeného usnesení rozhodčího soudu pro řádné soudy, neboť zákon přiznává ji jen výrokům majícím účinek právoplatného soudního rozsudku (§ 594), a ne usnesením, jimiž rozhodčí soud projevil názor o své příslušnosti.

Čís. 10911

Pokud jest míti za to, že byla (v Německu) poskytnuta zápůjčka z ochoty.

Nešlo-li o zápůjčku pro uložení jistiny, nýbrž o zápůjčku z ochoty, nelze použití říšsko-německých předpisů o zhodnocení, nýbrž jest nárok na zhodnocení zápůjčky posuzovati podle § 242 něm. obč. zák.

(Rozh. ze dne 27. června 1931, Rv I 1002/30.)

Žalobce zapůjčil roku 1911 žalovanému v Německu 1.500 marek na 5%ní roční úrok. Žalobou, o níž tu jde, domáhal se žalobce na žalovaném zaplacení 2.250 říšských marek, maje za to, že vzhledem k zhodnocovacímu zákonu jest oprávněn domáhati se zaplacení zápůjčky podle vnitřní hodnoty toho, co vyplatil roku 1911. Procesní soud první stolice přisoudil žalobci jen 375 říšských marek. Odvolací soud vyhověl žalobcovu odvolání a přisoudil mu dalších 1.875 říšských marek. Důvody: Část rozsudku, jež zamítá žalobu ohledně zbytku žalobní pohledávky v částce 1.875 ř. M., napadá žalobce odvoláním z důvodu nesprávného právního posouzení sporné věci. Odvolání jest oprávněno. Strany se shodují v tom, že podle ustanovení německého říšského zákona ze dne 16. července 1925, čís. 31 ř. zák. jest pohledávku žalobcovu ze zápůjčky zhodnotiti, a to nejvýše 25% jmenovité hodnoty, v tom případě, je-li zápůjčka 1.500 M., kterou poskytl žalobce žalovanému dne 17. října 1911, na straně žalobcově uložením majetku, naproti tomu podle všeobecných zásad poctivého obchodu v tom případě, je-li zápůjčka zápůjčkou z přátelství a ochoty. První soud odepřel zápůjčce tento posléze uvedený ráz a považoval ji za uložení majetku, uznal na zhodnocení ve výši jen 25% nominální hodnoty zápůjčky, podle toho na $1.500 \text{ M} : 4 = 375 \text{ M}$. Pro svůj názor uvádí jen, že úmluva 5% zúročení zápůjčky dává souditi na úmysl žalobcův uložiti si poskytnutím zápůjčky majetek. Proti této úvaze brojí žalobce v odvolání. Odvolací soud jest toho mínění, že úmluva o zúročení zápůjčky, jež nepřevyšuje zákonnou míru, nemůže o sobě vyloučiti, by se nepohlíželo na zápůjčku jako na zápůjčku z přátelství a z ochoty. Rozhodné jsou zvláštní poměry případu, za nichž k zápůjčce došlo. Z obsahu dopisů žalovaného a z údajů žaloby, jež žalovaný výslovně uznal za správné vyplývá, že se žalobce dal pohnouti jen z osobních ohledů k žalovanému, svému příteli, jenž okamžitě potřeboval nutně peněz, k zápůjčce na krátkou dobu, jež měla činiti podle sdělení žalovaného asi jeden rok. Za těchto poměrů nelze mluvit o uložení peněz, jež předpokládá používání majetkových kusů, vypočtené na delší dobu k jich užívání a užitku z nich a nikoliv za účelem přechodné hospodářské výpomoci třetí osobě. Při správném posouzení bylo proto považovati zápůjčku za zápůjčku z přátelství a ochoty a důsledně uznati, že žalovaný má zaplatiti žalobci dluh tak, že tento obdrží takovou částku v říšských markách, jejíž kupní síla odpovídá kupní síle částky 1.500 M v roce 1911. V tomto ohledu jest všeobecně známo (§ 269 c. ř. s.) a je potvrzeno přípisem německého vyslanectví ze dne 14. června 1929, že kupní síla dnešní říšské marky v Německu odpovídá průměrně polovici říšské marky v roce 1911. Žalovaný má tedy zaplatiti žalobci $1.500 + 750 = 2.250 \text{ ř. M.}$, poněvadž byl k zaplacení 375 ř. M. již právoplatně odsouzen, zbývá 1.875 ř. M., které má ještě platiti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Co do právního posouzení věci záleží rozhodnutí sporu jen na úvaze, zda šlo o zápůjčku z ochoty, či o uložení kapitálu. Šlo o skutkový a

právní výklad vůle stran a dovolací soud souhlasí po právní stránce s názorem odvolacího soudu. Soud první stolice měl za to, že žalobce, vymíniv si zúrokování jistiny 5%, tím projevil, že pokládá zápůjčku poskytnutou žalovanému za uložení jmění. Odvolací soud hledí více k nespornému přednesu stran, dále k dopisům tehdy vyměněným mezi stranami. Dovolatel sám doznal v dovolání, že zápůjčka byla dána na krátkou dobu. Tyto skutečnosti jsou pro posouzení sporu více rozhodné, než zúrokování pohledávky. Nebylo sice jednáno o tom, jak došlo mezi stranami k úmluvě o 5% úrocích, jež by o sobě nasvědčovala úmyslu uložiti zapůjčenou jistinu, jak má na mysli § 63 zák. o zhodnocení, t. j. použití zapůjčené jistiny k opakujícím se úrokovým plněním a tím využití jí k hmotnému užítku. Ale žalobce přednesl v řízení před soudem první stolice skutečnosti doznané žalovaným a předložil dopisy jím psané, z nichž jest usouditi, že šlo skutečně o zápůjčku z ochoty, že hlavním důvodem a jedinou pohnutkou zápůjčky bylo prokázati žalovanému přátelskou službu a výpomoc ve finančních nesnázích. Tento důvod byl tak převládající, že nelze pochybovati o úmyslu stran, i když byly smlouveny úroky ve výši 5%, jež patrně měly býti jakousi náhradou žalobci za úsluhu jím prokázanou a opatřením, by žalobce neutrpěl pro tuto úsluhu újmu na svém majetku. Ježto šlo o zápůjčku z ochoty, nikoliv o uložení jmění, není třeba zabývati se předpisy zákona o zhodnocení a výtkami činěnými po této stránce napadenému rozsudku, zejména výtkami i po té stránce, pokud jím zůstal nedotčen rozsudek soudu první stolice založený právě na použití zákona o zhodnocení. Nárok žalobní založen jest na § 242 něm. zák. obč., a po této stránce posoudil soud odvolací věc správně, přisoudiv žalobci 2.250 ř. M. Pokud žalovaný napadá tento výpočet na základě § 2 zákona o zhodnocení, kde se mluví v nadpisu výslovně o základně pro zhodnocení, poukazuje se opět na to, že tohoto zákona nelze použití pro tento spor, a tudíž ani zásady vyslovené v § 2 zák. Hledíc k § 242 něm. zák. obč. nelze uznati sporný nárok za nárok na náhradu škody a nebylo po této stránce vůbec třeba dalších skutkových zjištění.

Čís. 10912.

Věřitel se nemůže dovolávatí práva ze zájemného popisu nemovitosti podle § 90 ex. ř., dopustil-li, by nebylo k tomuto právu přihlíženo ani při zápisu nemovitosti do samostatné vložky ani při napotomním vkladu zástavního práva v jeho prospěch.

Nabytí zástavního práva k nemovitosti zájemným popisem podle § 90 ex. ř. předpokládá, že nemovitost není zapsána v pozemkových knihách. K nemovitostem v pozemkové knize zapsaným lze nabytí exekučního zástavního práva jen podle § 88 ex. ř.

Okolnosti, že nemovitost není ještě vyznačena v pozemkové knize jako samostatná parcela, že jest ještě pozemkem zabraným a přidělové